

vsako koristno in zlasti za napredek in blagor kmečkega in delavskega stanu potrebno delo v državnem zboru. — 2. Z veseljem pozdravlja jezikovno naredbo za Češko in Moravsko, ter pričakuje od slovenskih državnih poslancev, da podobno, pravično jezikovno naredbo čim prej izposlušajo tudi za slovenske dežele. — 3. Odobruje načela, ki so združila naše poslance v »Slovensko krščansko-narodno zvezo« in želi, da bi ta načela združila vse Slovence v javnem delovanju. — 4. Pozdravlja državnozbornsko večino, katero vodita načeli narodne enakopravnosti in samostojnosti posameznih dežel s tem pristavkom, da se zagotovi tudi narodna samostojnost z ozirom na zatiranje slovanske narode v Avstriji. — 5. Zahteva od naših poslancev, naj se odstranijo dosedanje krivice pri novi nagodbi z Ogersko, ki se godi naši državni polovici; — in je sklenil, naj se vloži pritožba pri vis. c. kr. namestništvu in slav. c. kr. okrajnem glavarstvu zoper to, da se od oblasti pošiljajo slovenskemu prebivalstvu tega okraja samonemske uradne listine, pozivi itd. in to tudi na samo nemških tiskovinah. Taki slučajji se godijo posebno zdaj pri pripravah volitev volilnih mož za komisijo pridobinskega davka. Nekaterim strankam, ki teh nemških dopisov niso nakanile sprejeti, se je zažugalo, da se jim dotični dopisi siloma pribijejo.

Od Sv. Barbare v Haložah. (Občinske reči.) Preveč otrok in premalo prostora nas je primoralo zidati novo šolsko poslopje, katerega vogelni kamen so naš č. g. župnik dne 12. avg. blagoslovili. A o šoli niti govoriti nočem; pač pa bom Vam povedal nekaj o tem, kako se delajo pri nas volitve. Dosedanji občinski odbor je bil popolnoma naroden; med odborniki je bil tudi tukajšnji posestnik Jurij Gnilšek; marsikdaj je prišla govorica na Nemce, ki imajo pri nas gorice in radi tega tudi volilno pravico; a vsikdar jih je z jeznim obrazom zavrnil: »Tiho s temi ljudmi! O nemčurjih nočem nič vedeti!« A pri zadnji občinski volitvi je bila druga. Dosedanji občinski predstojnik si je v odboru in med občani pridobil veliko nasprotnikov, zato so mu pa hoteli dati »klofuto«. A kako to storiti? Med volilci so obče znani »nemški« Leskoški, in s temi so si pomagali. Ko je prišla dne 13. avgusta volitev, so jednoglasno volili Leskoška v odbor; prvi pri tem je bil seveda Gnilšek, kot najhujši nasprotnik predstojnikov. To je torej pri nas mož, ki tako menjuje svoje nazore. Do sedaj se je govorilo, da je bil pri občini nered, a obč. predstojnik je pokazal, da je to gola laž; radovedni smo le, kak red bo od zdaj, ko so si izvolili za soodbornika zagrizenega nemškega kričarja Naceka, ki je že toliko spak naredil Slovencem! Občino iz srca obžalujemo, a novemu odboru častitamo za tako vrlega sotrudnika (?). Blagovolite g. urednik iz tega spoznati, kako se nam godi, kako izvrstni ljudje so pri nas, in obiščite nas o priliki. Ko bi bil pust, bi Vam par »nemških« Haložanov na ogled poslal, a zdaj se zadovoljite z mojim poklonom.

Iz Mozirja. (Razno.) Slavnost, prirejena v čast g. profesorju J. Frischau, se je krasno izvršila. Iz raznih krajev je došlo 22 častitk in brzojavov. Solčavski gosp. župnik je izročil slavljenju v imenu občine lučke in solčavske lepi diplomi. Po banketu so udarjali vrli »žalski tamburaši« pred mnogobrojnimi občinstvom divne komade. Drugi dan je spremilo nekaj prijateljev turisticke gosp. profesorja s sinom do koroške meje, kjer so se enkrat krepki »živio« zadoneli v čast učenjaku-turistu. — Odposlancem v deželno učiteljsko konferenco je za vranski okraj izvoljen g. Meglič, učitelj na Vranskem. — Socijalni demokrat M., rudokop v Zagorju, zbral je ono nedeljo nekaj rudečkarjev v Št. Juriju ob Taboru v gostilni Malikovi, ter jih tam pri sodčku

piva navduševal za demokratične ideje. Je-li svojim poslušalcem plačeval iz svojega ali strankinega žepa, je vprašanje? No, poslušalcem želimo dober tek! — Na Ljubnem je ubila truga triletnega otroka, ravno ko se je dete igralo pod vozom.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar se vrnejo z Ogerskega dne 1. oktobra. — Danes se je sešel državni zbor. V gosposki zbornici je knez Windischgraetz zopet predsednik. — Okrajni šolski svet je iz službe odpustil pet socijaldemokratičnih podučiteljev, ker so se bolj pečali z agitacijo kakor pa s šolo.

Češko. V Dečinu je v nedeljo bil velik nemški shod, na katerem so se slišali skoro sami veleizdajski govori. — Namestništvo je prepovedalo v gostilnicah napise, da se sme ondi samo v tem ali onem jeziku govoriti.

Štajarsko. Deželni poslanec Rumpf se je odpovedal mandatu. — V Grottenhofu so otvorili novo kmetijsko šolo; vse je bilo »tajč«, dasi so tudi slov. groši tam vzdani. — Oni večer je bil v Gradcu velik mokrski shod; Resel se je v nemal za obstrukcijo.

Koroško. V kratkem bode imel »bauernbund« shod pri Sv. Jakobu blizu Celovca; govoriti ali bolje rogovilit zoper »klerikalce« pride tudi štajarski baron Rokitsky. — Na shodu pri D. Mariji na Zili sta govorila poslanec Grafenauer in dr. Žitnik iz Ljubljane.

Kranjsko. Katol. delavsko društvo v Ljubljani skoro vsak teden po dva shoda priredi. — V soboto so otvorili v Kranju novo gimnazijsko poslopje, ki ga je postavilo mesto. Letos se ondi otvori V. razred.

Primorsko. Listi so pisali, da pride cesarski namestnik Rinaldini na Solnograško; škoda, da se to ne zgodi! — V Gorici se letos noben slov. otrok ni oglasil za podturnsko šolo; »Slogina« šola pa je prenapolnjena. Kdaj bo vendar mesto pošteno slov. šolo postavilo?

Hrvaško. Ban Hedervary pojde še to jesen v pokoj. Naslednik mu bode bojda grof Rudolf Erdödy. Gotovo bode novi ban tak mož, ki se bode trudil za slavo Madjarov, ne pa za koristi uboge Hrvaške.

Ogersko. Nemski cesar Viljem je bil slavno vsprejet v Budapešti, dasi Madjari ne marajo »švabov«; ali od leta 1866. so si dobri s Prusi. Že vedo, zakaj. — V nedeljo so socijalisti priredili velikanski shod v Budapešti. Tudi dr. Adler in Pernerstorfer sta hotela govoriti, pa ju je policija poslala nazaj na Dunaj.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so švedskemu kralju Oskarju II. častitali k 25letnici vladanja ter mu poslali več krasnih slik.

Italijansko. Dan 20. septembra so zopet povsod slavili. Čemu? Katoličani nikdar ne bodo pozabili, da so Pijemontezij papežu Rim in cerkveno državo oropali, in bodo vedno in vedno klicali: Rim papežu nazaj!

Rusko. Vlada je Poljakom vedno bolj prijazna. Poljskim mestom bode dala samoupravo in poljsčini več pravic. Vlada se pač mora ravnati po blagem carju Nikolaju II.

Turško. Pogodba miru med Grško in Turško se je podpisala dne 18. septembra. Grška plača Turčiji 4 milijone turških funtov vojne odškodnine, dobi kontrolo iz evropskih zastopnikov za svoje finance, Turčija pa zapusti v enem mesecu Tesalijo.

Kreta. Admirali, ki so prevzeli vso odgovornost za red, so vpeljali vojaško sodno komisijo. Guvernér je sicer v sultanovem imenu zoper to protestiral; toda admirali se za to malo brigajo.

Špansko. Škof majorški je iz katol. cerkve izobčil finančnega ministra Reverterja, ker je ta prodal več cerkvenega premoženja. — Poslanik Woodford je naznanil španski vladi, ako do konca oktobra meseca ne bo na Kubi miru, bodo severoameriške Zvezne države vmes posegle.

Azija. Danes teden so zgrabili v Indiji ustaški Mohmandi četo generala Jeffreya in jo zapodili v beg. Angleži so izgubili 129 mož in 9 častnikov. Angleži vsled tega nimajo posebne sreče z ustaškimi Indijci, ker je njih vojska v prav slabem stanju.

Za poduk in kratek čas.

Popotna pisma iz Bosne.

V Sarajevu, avg. 1897.

Predragi!

Poznaš me, da sem prijatelj ptic, in zdi se mi, da sem se razven petja in imena še drugo lastnost od njih priučil. Ptica-selivka, ako jo imaš tudi v tičniku, bo začela, kedar pride čas, da njene vrstnice odhajajo v topleje kraje, se vzdigovati in odletavati, če tudi se pri tem rani. Tako blizu godi se tudi meni, ko zadnjekrat v šolskem letu zaprem za seboj učilnična vrata. Zemljevid v roko in konduktérja, kam pa letos? Proti jugu, dobro, in danes kakor Ti priča poštni pečat, sem že med Turki. Vem, da tudi Tebe miče, kedar bo dopustil finančni minister, v te kraje, ki so še avstrijski, drugi pa zopet pravijo, da še niso; mislim Bosno in Hercegovino. Pri tem Ti bo znabiti dobro služil ta moj dnevnik.

Vožnje do Zagreba Ti ne bom opisaval, o tej Ti tudi znani Baedeker, ki včasih več vidi, kakor je nadnemu človeku dano, ne piše veliko. Tudi vožnja od Zagreba do Broda Te ne bo veliko zanimala; je neki precej enolična, vsaj meni se je tako zdelo, ko sem v prepričanju, da se imam 26 ur v enomer po železnici voziti, v vozu mirno spaval. V Brodu, kamor dojdeš, ako se popoldne ob 5. uri od Zidanega mosta odpelješ, ob 4. uri zjuraj, začnejo se nove pokrajine, novo življenje, drugi značaji. Broda sta dva, slavonski in bosenski, zvezana po neizmerno dolgem mostu čez Savo, ki so ga zidali od leta 1880 do 1883. Brod, ki šteje 1400 prebivalcev, 600 katoličanov, blizu toliko mohamedanov in 200 pravoslavnikov, ne podaja posebnih znamenitosti; prvi minaret, t. j. visok, pa ozek stolp, raz katerega »muecin« petkrat na dan turške vernike k molitvi vabi, Ti bo nekaj novega. Zapazil boš še lep spomenik, ki je bil postavljen v spomin, da je naš svetli cesar Franc Jožef leta 1885. prvokrat in do sedaj tudi zadnjekrat stopil na bosensko zemljo. V bos. Brodu, kjer se imaš spričati, ako nimaš poštenega lica, s potnim listom, da nisi kak srbski hujšak, stopiš v nov vlak, ki ima sicer manjše vozove od naših, pa so prav lični in prilični. Ako Ti kasa pripušča si kupiti karto za 2. razred, daš za njo 8 gld. do Sarajeva; ako bi se pa rad s Turki seznanil, vstopi v 4. razred, se ve da boš tu stal celo pot, ako ne znaš, kakor oni, noge križem na tleh sedeti.

Prvi vtis, katerega napravi Bosna na popotnika, ni najugodnejši; sama ravnina, močvirje, pašniki, grmovje, tu in tam polje, pa tako slabo ali zanemarjeno, da moraš klasje na turšici, koje je sicer tu dovolj, ki je

pa tako slaba, kakor nikjer pri nas, z očali iskati; najraje bi se človek vrnil, da ga ni sram. Vendar malo potrpeti je povsod dobro, tudi na tej vožnji; čez malo časa se prikaže na levi mestice Dervent, ki leži prav lično na dveh gričih in šteje 4500 prebivalcev, čez polovico mohamedanov. Koj za tem mestom gre železnica vedno višje in višje, vlak se vije tje med grmovjem in drevjem, kakor železna kača, da dospe pri staciji Kotorsko do reke Bosna, katere ne zapusti več do Sarajeva.

Tu pri vasi Kotorsko so se za bosanske okupacije prvokrat postavili v bran prodirajoči avstrijski armadi. Ne daleč od tod stoji velik železen križ, katerega je dal lml. grof Lad. Szapary, vodja 3. kora, postaviti v spomin onim hrabrim vojakom, ki so leta 1878. dali tu življenje za osvobojenje revnih tlačanih bratov. Od zdaj postaja svet vedno bolj tesen in ozek tako, da so pri staciji Trbuk morali izsekati iz skalovja prostor za vožno cesto. Ta kraj se je leta 1878. zdel ustašem tudi najugodnejši, zabraniti avstrijski četi dalnje prodiranje. Kar se jim pa tu ni posrečilo s silo, hoteli so nekaj dalje pri Maglaju z zvijačo popraviti. Spomenik, kamenit obelisk, ne daleč od prijaznega mesta Maglaj, kaže, kje so hinavci, ki so dne 2. avgusta 1878. naše ogerske konjenike laskavo vsprejeli, nje drug dan skoraj do zadnjega pobili. Škoda za lepo mestice, da mu bo vedno ta madež v zgodovini ostal!

Še lepšo lego ima za nekaj ur oddaljen kraj Vranduk, sezidan na pečino 550m visoko; v sredini star grad, pod njem prerov ali tunel za vožnjo, okrog pa vse polno turških hišic, kakor lastavičja gnezda. Na dvorišču tega gradu se vidi vodnjak, neizmerno globok; v starih časih so ga rabili neki za ječo — res je, da so v najnovejši dobi našli v njem obilo človeških kostij in ostankov železnih verig. To bi bila voda za nervozne mestne dame in gospode, ki ne marajo pokopališč blizu mest, ker se menda med drugim bojijo, da bi jim mrlič pitno vodo zastrupili.

Da, vsi ti prizori so lepi za oko, pa želodec nima nič od njih — in popotnik je res vesel, da dospe enkrat do stacije Zenica, kjer se mu ponudi prav okusen obed, se ve da za denar. Gostilničarji so tudi v Bosni materijalisti, ki gledajo bolj na denar, kakor na osebo, niso tako usmiljeni, kakor nekatera železniška ravnateljstva, ki še dajo potniku »brezplatan listek«, ako napravi kako »Studienreise«. Najznamenitejša poslopje v Zenici je — seveda iz najnovejša dobe, prej menda ni bilo treba kaj tacega, dokler niso prisli tujci iz severa — centralna kaznilnica, kjer se shranjuje do 400 zrelih ptičkov. Marsikaj zanimivega bi Ti še lahko poročal o vožnji, pa zdi se mi, da se Ti godi, kakor meni; vse je lepo in zanimivo, pa vendar le vprašam, kje je Sarajevo. Že je poteklo več nego 25 ur, kar sem z doma — zdaj zakliče sprevodnik: Rajlovar, predzadnja stacija, še en pogled na okolico, preden pobašem potno torbico. Lep prizor: nasproti velikansko grško duh. semenišče, na desno zelena Igman Planina (1248m) ob njenem vznožju izvir reke Bosne, ki pa je kar, ko pridere iz pečin, tako mogočna, da se je ne bi upal prebresti; dalje gora Krčavac (2063m), ki ima do poletja belo kapo. Dalje nas pozdravljajo vedno lepše hiše in letovišča, znamenje, da smo že blizu zaželenega cilja — ura kaže 4., vlak obstoji in v Sarajevu smo.

Smešnica. Berač: »Ljuba gospodinja, dajte mi jesti; že tri dni nisem revež nič jedel!« — Gospodinja: »O kako lažete! Pred eno uro sem vas videla pri sosedu jesti.« — Berač: »Res, sicer bi že štiri dni bilo!«